

بسمه تعالی
معاونت آموزش
دفتر طرح و برنامه های درسی

استاندارد آموزش شغل

عنوان آموزش شغل

ارزیاب گمرک گیاهان دارویی
(ویژه صادرات و واردات گیاهان دارویی و فرآورده‌های آن)

گروه شغلی

فناوری راهبردی
سلامت، طب ایرانی و گیاهان دارویی

کد ملی آموزش شغل

۶۱۱۲/۸۷/۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی آموزش شغل : ۶۱۱۲/۸۷/۱

اعضای کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی:

رئیس گروه برنامه ریزی درسی فناوری های راهبردی : دکتر پوران دخت نیرومند

دکتر محسن بیگدلی - دکتر علیرضا طاهرپور - دکتر محمد انصاری پور - ابوالفضل علیزاده - سید محسن جلالی - شهرام گندابی - نرگس کیانی - عاطفه سادات جلال زاده - زینب وفائی نژاد - حسین امامی - حمیدرضا عصارپور آرائی

- افرادی که در روند تدوین این استاندارد مشاوره و اعمال نظر فرموده اند: دکتر علی محمد عمویی - علی ابراهیمی

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد آموزش شغل:

- ستاد توسعه علوم و فناوری های گیاهان دارویی و طب ایرانی نهاد ریاست جمهوری

فرآیند اصلاح و بازنگری :

- در صورت درخواست ستاد گیاهان دارویی و طب ایرانی، مراکز و دانشگاه های مرتبط، متخصصین و صاحب نظران مورد بازنگری و اصلاح قرار گیرد و پس از تأیید ستاد گیاهان دارویی و طب ایرانی اعمال گردد.

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نبش خیابان نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور ، پلاک ۹۷

تلفن ۹ - ۶۶۵۶۹۹۰۰

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci @ yahoo.com

تهدیه کنندگان استاندارد آموزش شغل ■ شایستگی □

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	سید داود حاجی میررحیمی	دکترای تخصصی	ترویج و آموزش کشاورزی	عضو هیأت علمی	۱۵	تلفن ثابت : تلفن همراه : ۰۹۱۲۳۳۶۰۳۳۹ ایمیل : davood_hajimirrahimi@yahoo.com آدرس : کرج، شهرک مهندسی-زراعی، مرکز آموزش عالی امام خمینی(ع).
۲	حسین امامی	فوق لیسانس	باغبانی - گیاهان دارویی	کارشناس آموزش روستایی سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور	۸	تلفن ثابت : تلفن همراه : ۰۹۱۲۵۱۷۵۰۲۵ ایمیل : hemami۱۳۳@gmail.com آدرس : تهران، خ آزادی، سازمان آموزش فنی - حرفه‌ای
۳	سید محسن جلالی	فوق لیسانس	کشاورزی - علوم دامی	کارشناس دفتر طرح و برنامه های درسی	۷	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس : تلفن ثابت :
۴	علیرضا طاهرپور	دکترای حرفه ای	دامپزشکی	کارشناس مؤسسات کارآموزی آزاد و مشارکتهای مردمی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	۸	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۵	علی محمد عمویی	دکتری تخصصی	زراعت و اصلاح نباتات	عضو هیأت علمی	۱۵	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۶	امیر حاجی احمدی	دکتری تخصصی	مدیریت مالی	عضو هیأت علمی	۱۵	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۷	حسین روحانی	دانشجوی دکتری	اقتصاد کشاورزی	معاون مرکز آموزش جهادکشاورزی خراسان رضوی	۱۰	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۸	نرگس کیانی	کارشناسی	الکترونیک	کارشناس آموزش فنی و حرفه ای	۴	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : kianimaharat@yahoo.com آدرس :

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی ها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه ای نیز گفته می شود.

استاندارد آموزش:

نقشه ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی های موجود در استاندارد شغل.

نام یک شغل :

به مجموعه ای از وظایف و توانمندی های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می رود اطلاق می شود.

شرح شغل:

بیانیه ای شامل مهم ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل، کارهارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی، مسئولیتها، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل .

طول دوره آموزش:

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به یک استاندارد آموزشی .

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی ها و توانایی هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می رود .

کارورزی:

کارورزی صرفاً در مشاغلی است که بعد از آموزش نظری یا همگام با آن آموزش عملی به صورت محدود یا با ماکت صورت می گیرد و ضرورت دارد که در آن مشاغل خاص محیط واقعی برای مدتی تعریف شده تجربه شود.(مانند آموزش یک شایستگی که فرد در محل آموزش به صورت تئوریک با استفاده از عکس می آموزد و ضرورت دارد مدتی در یک مکان واقعی آموزش عملی ببیند و شامل بسیاری از مشاغل نمی گردد).

ارزشیابی :

فرآیند جمع آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر ، که شامل سه بخش عملی ، کتبی عملی و اخلاق حرفه ای خواهد بود .

صلاحیت حرفه ای مربیان :

حداقل توانمندی های آموزشی و حرفه ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می رود .

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد .

دانش :

حداقل مجموعه ای از معلومات نظری و توانمندی های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی . که می تواند شامل علوم پایه (ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، زیست شناسی) ، تکنولوژی و زبان فنی باشد .

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی . معمولاً به مهارت های عملی ارجاع می شود .

نگرش :

مجموعه ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت های غیر فنی و اخلاق حرفه ای می باشد .

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می شود .

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام استاندارد آموزش شغل^۱ :
ارزیاب گمرک گیاهان دارویی(ویژه صادرات و واردات گیاهان دارویی و فرآورده‌های آن)
شرح استاندارد آموزش شغل:
ارزیاب گمرک گیاهان دارویی(ویژه صادرات و واردات گیاهان دارویی و فرآورده‌های آن) شغلی است از گروه فناوری راهبردی سلامت، طب ایرانی و گیاهان دارویی که دارای شایستگی‌هایی از قبیل: آشنایی با مفاهیم و تعاریف گمرک، ارزیابی و صادرات، تعیین نوع محصول یا کالا (گیاه دارویی)، تعیین شرایط مناسب نگهداری گیاه دارویی در انبارگمرک، قرنطینه گیاهی، تکمیل تعرفه های گمرکی، صدور مجوزهای لازم می باشد. با مشاغلی مانند: تولیدکننده و فروشنده گیاهان دارویی، صادرکننده و واردکننده گیاهان دارویی و ارزیاب کیفیت گیاهان دارویی در ارتباط است.
ویژگی‌های کارآموز ورودی :
حداقل میزان تحصیلات: کارشناسی رشته‌های کشاورزی یا بازرگانی یا مدیریت حداقل توانایی جسمی و ذهنی: سلامت کامل جسمانی و روانی مهارت های پیش نیاز : ندارد
طول دوره آموزش:
طول دوره آموزش: ۱۴۴ ساعت - زمان آموزش نظری: ۳۹ ساعت - زمان آموزش عملی: ۵۷ ساعت - زمان کارورزی: ۴۸ ساعت
بودجه‌بندی ارزشیابی (به درصد)
- کتبی: ۲۵٪ - عملی: ۶۵٪ - اخلاق حرفه‌ای: ۱۰٪
صلاحیت‌های حرفه‌ای مربیان:
کارشناسی مدیریت بازرگانی یا کارشناس تخصصی گمرک با ۳ سال سابقه کار مرتبط با گیاهان دارویی کارشناسی مهندسی کشاورزی - گیاهان دارویی با ۳ سال سابقه کار مرتبط در حوزه گمرک «طی نمودن دوره مهارت های استاندارد مربوطه و یا قبولی در آزمون صلاحیت حرفه‌ای استاندارد مربوطه سازمان»

* تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :

ارزیاب گمرک گیاهان دارویی کارشناسی مهندسی کشاورزی - گیاهان دارویی با ۳ سال سابقه کار مرتبط در حوزه گمرک شغلی است که با آگاهی از امور گمرکی، اقدام به تشخیص و تطبیق نوع و میزان محصول یا فرآورده گیاهان دارویی با اسناد موجود، بازبینی گواهی قرنطینه گیاهی و مرقوم کردن نظر خود در ذیل اظهارنامه گمرکی می‌باشد.

* اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :

Medicinal Plants Customs Appraiser

* مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :

بازاریاب گیاهان دارویی، صادر کننده گیاهان دارویی، وارد کننده گیاهان دارویی، کارشناس بورس گیاهان دارویی

* جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

- الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع .....
- ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع .....
- ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع .....
- د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شغل

- شایستگی ها

ردیف	عناوین
۱	بررسی نوع و گونه مهمترین گیاهان دارویی ایران
۲	تعیین شرایط مناسب نگهداری گیاه دارویی در انبار گمرک
۳	بررسی گواهی قرنطینه گیاهی
۴	بررسی فرم اظهارنامه گمرکی و اعلام نظر به مجموعه ذیربط

استاندارد آموزش

- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : بررسی نوع و گونه گیاهان دارویی
	نظری	عملی	جمع	
	۱۲	۲۰	۳۲	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
اسلاید (پاورپوینت)				دانش:
فیلم آموزشی			۶	- مشخصات گیاه شناسی و خصوصیات ظاهری مهمترین گیاهان دارویی صادراتی
رایانه				-بخش‌های مورد استفاده گیاهان دارویی
ویدئو پروژکتور			۶	
نمونه گیاهان هر بار یومی				مهارت:
روپوش		۱۰		- بررسی اندام گیاه دارویی
ماسک		۱۰		-تعیین وضعیت کیفی گیاهان دارویی از طریق مشاهدات ظاهری
دستکش				
میز کار				
	نگرش:			
	-دقت در تشخیص و تطبیق محموله گیاهان دارویی با مشخصات موجود در اظهارنامه			
	ایمنی و بهداشت:			
	- استفاده از ماسک و دستکش و مراقبت از انتقال آلودگی ها			
	- استفاده از کپسول آتش‌نشانی در مواقع لزوم			
	توجهات زیست محیطی :			
	-مدیریت استفاده از آب، مدیریت مصرف انرژی، جلوگیری از آلودگی‌های زیست-محیطی(دفع ضایعات؛ مانند گیاهان آلوده و ....)			

استاندارد آموزش

- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: شرایط مناسب نگهداری گیاه دارویی در انبار گمرک
	جمع	عملی	نظری	
	۳۲	۱۶	۱۶	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دما سنج				دانش: - شرایط انبار مناسب
نور سنج			۴	- آلودگی زدایی
رطوبت سنج			۴	- شرایط محیطی انبار (دما- رطوبت- نور- ترکیب گازی)
CO ₂ متر			۴	- چیدمان و قرار گرفتن کالا در انبار
بخاری			۴	مهارت: - برر سی اشکالات ظاهری انبار
رطوبت ساز				- بررسی بخش های آلوده شده محصولات در انبار
فن تهویه		۱		- تعیین نوع و شرایط انبار برای هر گیاه دارویی
کولر		۱		- تعیین نحوه قرار گرفتن گیاهان دارویی در انبار
لباس کار		۳		- تعیین قابلیت هم انباری (در کنار هم بودن) گیاهان دارویی
کفش		۵		- تعیین حداکثر زمان ممکن برای نگهداری گیاهان دارویی
اسلاید (پاورپوینت)		۴		نگرش: - دقت در تعیین شرایط مناسب نگهداری گیاه دارویی در انبار گمرک
فیلم آموزشی		۲		ایمنی و بهداشت: - استفاده از لباس کار، ماسک و کفش کار - استفاده از کپسول آتش نشانی در صورت لزوم
ویدئو پروژکتور				توجهات زیست محیطی: عدم انتقال آلودگی‌ها و بیماری‌ها مدیریت مصرف آب، جلوگیری از هدررفت آب یا انرژی‌های دیگر و آلودگی زیست محیطی دفع مناسب ضایعات
تخته وایت برد				
ماژیک				

استاندارد آموزش
برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: قرنطینه گیاهی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۶	۱۱	۵	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
نمونه تعرفه‌های قرنطینه گیاهی اسلاید (پاورپوینت) فیلم آموزشی ویدئو پروژکتور روپوش ماسک دستکش کامپیوتر اینترنت				دانش:
			۱	- اصول و علل قرنطینه گیاهی
			۱	- قوانین مرتبط با قرنطینه گیاهی
			۲	- روشهای قرنطینه گیاهی
			۱	- شرایط مناسب قرنطینه گیاهی
				مهارت:
		۲		- تعیین روش و مدت زمان قرنطینه گیاهی
		۲		- بررسی فرمهای گواهی قرنطینه گیاهی
		۴		- تدوین گزارشی مبنی بر ضرورت استعلام از دستگاههای مرتبط
		۳		- استفاده از پایگاه اطلاع رسانی مربوطه
				نگرش:
				- دقت در انجام کار - درک اهمیت توجه به اصول قرنطینه گیاهان دارویی
			ایمنی و بهداشت:	
			- استفاده از لباس کار، دستکش، ماسک و کفش کار - استفاده از کپسول آتش‌نشانی در مواقع لزوم	
			توجهات زیست محیطی:	
			- مراقبت از عدم انتشار بذر به خارج از محیط قرنطینه - مدیریت استفاده از آب، مدیریت مصرف انرژی، جلوگیری از آلودگی‌های زیست‌محیطی (دفع ضایعات؛ مانند گیاهان آلوده و ...)	

استاندارد آموزش

- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: بررسی و ارزیابی اظهارنامه گمرکی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۶	۱۰	۶	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
اسلاید (پاورپوینت) فیلم آموزشی رایانه ویدئو پروژکتور کاربرگ اظهارنامه‌های گمرکی				دانش: - مفهوم ارزیابی و صادرات و ترمینالوژی تخصصی گمرک - قوانین و مقررات عمومی و بخش کشاورزی گمرک - گردش کار امور گمرکی و نحوه تکمیل صحیح فرمهای اظهارنامه
			۲	
			۳	
			۱	
				مهارت: - اعلام نظر و وارد کردن آن در اظهارنامه گمرکی - تطبیق اظهارنامه با محموله‌های گیاهان دارویی
		۵		
		۵		
	نگرش: - سرعت و دقت در تکمیل صحیح اظهارنامه‌های گمرکی - در نظر گرفتن همه جوانب کار			
	ایمنی و بهداشت: -			
	توجهات زیست محیطی:			

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	سمپاش	پشتی از تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۲	
۲	رایانه	سیستم کامل از تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۱۵	
۳	چاپگر	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۲	
۴	ویدئوپروژکتور	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۱	
۵	میز کار	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۵	
۶	تخته وایت برد	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۱	
۷	جعبه کمک های اولیه	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۱	
۸	دماسنج	ماکزیمم و مینیمم، فلزی (تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار)	۱	
۹	رطوبت سنج	موجود در بازار (تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار)	۱	
۱۰	بیلچه	با دسته چوبی (تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار)	۱۵	
۱۱	رطوبت سنج	دیجیتال	۱	
۱۲	قیچی باغبانی	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۵	
۱۳	اسلاید	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	تعداد لازم	
۱۴	فیلم آموزشی	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	میزان لازم	
۱۵	ظروف نگهداری نمونه و عرقیات گیاهی	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	تعداد لازم	
۱۶	ماژیک	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۵ (از رنگهای مختلف)	
۱۷	کپسول آتش نشانی	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار و مطابق استاندارد ایران	۱	
۱۸	مارکر	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۵	

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود .

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	ماسک	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۲۰	<p>ملزومات: قوانین و آیین نامه های مرتبط شامل: استانداردهای صادراتی سازمان توسعه تجارت ایران، سازمان استاندارد، وزارت جهاد کشاورزی</p>
۲	نمونه گیاهان دارویی فاسد شده	اتاله شده	هر کدام یک عدد	
۳	نمونه گیاهان دارویی	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	هر کدام ۵ عدد	
۴	دستکش	پلاستیکی	۲۰	
۵	نمونه دفاتر قانونی	مورد تأیید حوزه قضایی کشور	۵	
۶	نمونه کارت بازرگانی	مورد تأیید وزارت بازرگانی	۵	
۷	نمونه گواهی نامه مبدا	مورد تأیید وزارت بازرگانی	۵	
۸	نمونه اظهار نامه صادراتی گیاهان دارویی	مورد تأیید وزارت بازرگانی	۵	
۹	نمونه قرارداد فروش گیاهان دارویی	مورد تأیید وزارت بازرگانی	۵	
۱۰	اسلاید (پاورپوینت)	تولیدی شرکتهای آموزشی معتبر	به تعداد مورد نیاز	
۱۱	روپوش	بلند	۲۰	
۱۲	مواد بسته بندی	نایلون و جعبه مقوا	به مقدار لازم	
۱۳	ظروف موقت نگهداری نمونه	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار	۲۰	
۱۴	انواع سموم	تولیدی شرکتهای معتبر موجود در بازار و با رعایت استانداردهای ایران	به مقدار لازم	

توجه :

- مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود .

– منابع و نرم افزارهای آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع یا نرم افزار	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	قانون امور گمرکی	-----	-----	۱۳۹۰	تهران	سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران
۲	لوح جامع قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران	معاونت حقوقی ریاست جمهوری	-	-	-	معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات
۳	بانک دارویی گیاهان	-	-	-	-	Patoghu.com
۴	عطاریاشی-دایره المعارف جامع گیاهان دارویی	محمد جوهریال	-	-	-	۰۹۱۲۸۱۱۵۰۶۷
۵	شناخت گیاهان دارویی	زهیر جوهر کارگر جدی	-	-	-	شرکت تعاونی زرین گیاه ارومیه ۰۹۱۴۷۲۹۷۲۹۵ ۰۴۴۱۲۲۵۸۹۰۰
۶	قانون امور گمرکی و مناطق ویژه	بالاگر، ع.ا.	-	-	اهر	دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
۷	مقررات صادرات و واردات	سازمان توسعه و تجارت، اداره کل مقررات صادرات و واردات	-	۱۳۹۲	تهران	شرکت چاپ و نشر بازرگانی
۸	آشنایی با مقررات امور گمرکی	کوهستانی پژوه، ر.	-	-	تهران	-

– سایر منابع و محتواهای آموزشی (پیشنهادی گروه تدوین استاندارد) علاوه بر منابع اصلی

ردیف	نام کتاب یا جزوه	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	زراعت و تولید برخی گیاهان دارویی و ادویه‌ای	دوازده امامی، س. و مجنون حسینی، ن.	---	۱۳۸۷	تهران	انتشارات دانشگاه تهران
۲	رهیافتهای تولید و فرآوری گیاهان دارویی	امیدبگی، ر.	----	۱۳۷۶	تهران	طراحان نشر
۳	بررسی عوامل اقتصادی- اجتماعی مؤثر بر توسعه صنعت گیاهان دارویی استان مرکزی	حاجی میررحیمی، س. د.	---	۱۳۹۲	تهران	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی
۴	پژوهش در گیاهان دارویی	نظریان، ح.		۱۳۹۱	تهران	مید
۵	Medicinal plants for forest conservation and healthcare, Non-Wood Forest Products	FAO	-----	۱۹۹۷	Rome	Food and Agriculture Organization of the United Nations
۶	بیماری‌های قلبی و عروقی، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی خراسان جنوبی	مشرقی مقدم، ح. ر. و پویان، م.	-----	۱۳۸۳	بیرجند	گلرو
۷	اصول زراعت گیاهان دارویی	معاونی، پ.	-----	۱۳۸۷	تهران	اتا
۸	بیماریهای مهم گیاهان دارویی	مهدیخانی مقدم، ع.- حقیقی کاریزک، ح. ممقانی قاضی جهانی، م.	-----	۱۳۸۹	مشهد	جهاد دانشگاهی مشهد

فهرست سایت های قابل استفاده در آموزش استاندارد

ردیف	عنوان
۱	ist.i.ir ستاد توسعه علوم و فناوری گیاهان دارویی و طب ایرانی
۲	Rifr.ir مؤسسه تحقیقات جنگل ها و مراتع کشور
۳	dr-samen.ir مجموعه آموزشی-تحقیقاتی و طبابتی امام هشتم
۴	imp.ac.ir پژوهشکده گیاهان دارویی جهاددانشگاهی
۵	Barijessesnce.com شرکت داروسازی باریج اسانس
۶	ihms.ir جامعه گیاه درمانی
۷	scitech.ir پایگاه جامع علوم فناور گیاهان دارویی
۸	tpo.ir سازمان توسعه تجارت ایران
۹	imps.ir انجمن گیاهان دارویی ایران
۱۰	mpnet.ir شبکه ملی پژوهش و فناوری گیاهان دارویی
۱۱	medplant.ir شبکه خبری گیاهان دارویی
۱۲	shefaco.com شرکت شفای کردستان

فهرست معرفی نرم افزارهای سودمند و مرتبط

(علاوه بر نرم افزارهای اصلی)

ردیف	عنوان نرم افزار	تهیه کننده	آدرس	توضیحات
۱	خواص گیاهان دارویی و عرقیات	--	ihms.ir	نرم افزار قاصدک
۲	نرم افزار جامع آموزشی گیاهان دارویی ایران	---	---	اطلس گیاهان دارویی
۳	نرم افزار آموزشی آلوئه ورا	شرکت مهندسی دانش گستر پردیس گلخانه	---	محصولی انحصاری